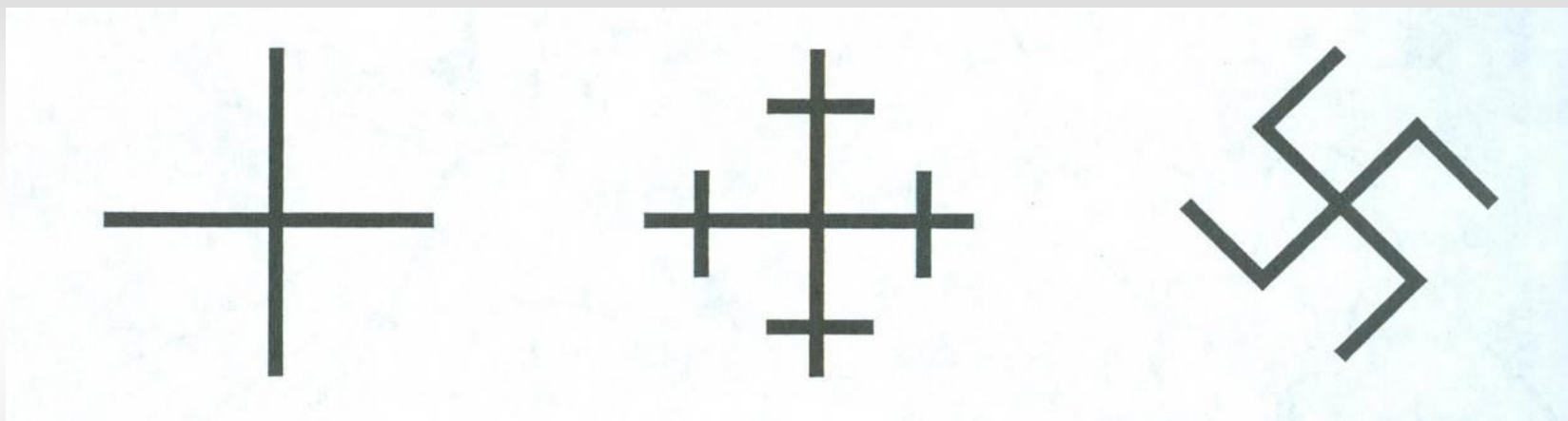

KRISTIETĪBA un LATVISKĀ DIEVESTĪBA

Irena Pundure, ZURD grupa
Latvijas Universitātes 76. zinātniskā konference
Rīgā, Raiņa bulv. 19, 14.febr.2018.

KRISTIETĪBA un LATVISKĀ DIEVESTĪBA

- *DIEVIŅ, TAVU LIKUMIŅU ...*

par **Dievu** kristietībā un latvju dainās

«Zvaigžņotā Debess», 2000, Pavasaris (nr. 167), 81.-86.lpp.

- *DIVĒJĀDA SAULE TEK ...*

par **dvēseli** kristietībā un latvju dainās

«Zvaigžņotā Debess», 2000, Vasara (nr. 168), 85.-88.lpp.

- *VISUR MAN SAULE SPĪD ...*

par **dzīvošanas tikumiem** kristietībā un latvju dainās

«Zvaigžņotā Debess», 2000, Rudens (nr. 169), 85.-89.lpp.

- *DIEVS MAN DEVA PA SOĻAM ...*

par **darba tikumu** kristietībā un latvju dainās

«Zvaigžņotā Debess», 2000/01, Ziema (nr. 170), 81.-84.lpp.

par Dievu kristietībā un latvju dainās

«Visas reliģijas zin, ka Dievs ir Pasaules pirmiemesls. Taču Dieva un Pasaules tālākā izprašana ir dažāda. Vienu un to pašu Dievu un Pasauli katra tauta citādi skata un savādi izprot. Bet tā Pasaules skatīšana un Dieva turēšana, ko kāda tauta pati sev ieņēmusies un par ilgu laiku izkopusi, ir viņai tā vislabākā un piemērotākā.»

/Brastiņu Ernests, 1932/

par Dievu kristietībā un latvju dainās

Vaicōjums. Kū ikkotram cylvākam vyspyrms vajaga zynōt?
Atbiļde. Ikkotram cylvākam vyspyrms vajaga zynōt, dēļ kō jū Dīvs ir radejis?

Kas ir Dievs un cik ir Dievu?

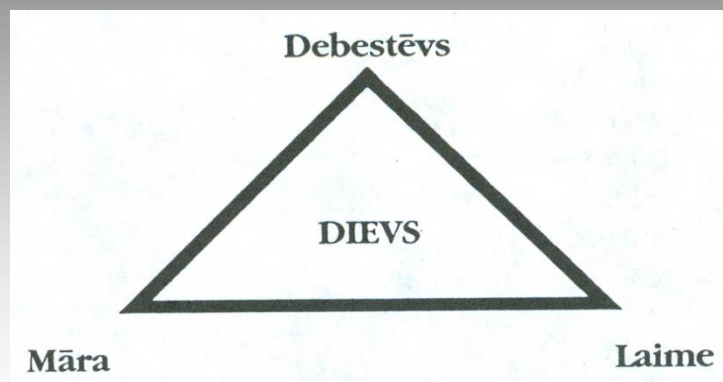
«Dīvs ir pilņeigs Gors, dabasu un zemes, un vysu radzamu un naradzamu lītu Radeitōjs. [...] Dīvs ir vīns, trejōs personōs: Dīvs TĀVS, Dīvs DĀLS un Dīvs SVĀTAIS GORS.»

/Moza atsaceibu grāmata, 1943/

par Dievu kristietībā un latvju dainās

- Latvju dainas glabā sensirmas atziņas par **DIEVU-Debestēvu** kā augstāko Pasaules Likumu, **MĀRU-Zemesmāti** ar neskaitāmiem pavārdiem atkarībā no darbības lauka – un **LAIMU-Mūžlicēju** ļaudīs un dabā. Ar šīm dievībām ir cieši saistīta senlatvieša Pasaule un viņa dzīvošana Šajā un Viņā Pasaules daļā. Dievs, Māra un Laima mūslaiku prātnieciskajā valodā būtu saucami par **Garu, Matēriju** un **Likteni**, – tās ir vienas un tās pašas Būtības dažādas izpausmes, kas pētāmas mūslaiku zinātnei. */Brastiņu Ernests, 1932/*
- Laimas un Māras priekšstatos tikai atspoguļojas Visuma likumsakarību (Dieva darbības) izpausmes veidi. */Elza Kokare, 1995/*

par Dievu kristietībā un latvju dainās

Latviešu dievestībā **Dieva** ideja izpaužas **trijos** veidos:
Dievs-Debestēvs, kura ziņā ir visa garīgā pasaule,
Māra – Dieva materiālā izpausme un īpašība – un
Laima* – Dieva lemšanas izpausme un īpašība.

/Mārgers Grīns, 1998/

Kristīgajā reliģijā dievišķo Trīsvienību – **Vissvēto Trīsvienību** – veido Dievs Tēvs – **Radītājs**, Dievs Dēls – **Pestītājs**, kas mūsu pestīšanas dēļ ir tapis cilvēks, un Dievs Svētais Gars – **Svētdarītājs**. Katra dievišķā persona ir īsts un patiess Dievs.

/Īss katehisms, 1999/

par Dievu kristietībā un latvju dainās

- Šo Pasauli satversmējošo likumu mūsu tauta gluži pareizi dēvē par **Dieva likumu**:

Dieviņ, Tavu likumiņu, Gaiša diena, gaiša nakts:

Dienu gaiša Saule spīd, Nakti gaiša Mēnesnīca. *LD 33765*

Es redzēju zvaigžņu sietu, Gaisa vidu līgojot:

Dieviņ, Tavu likumiņu, Ka zemēi nenokrita. *LD 33780,1*

- ... visa Pasaules parādība iztek no viena un tā paša avota – Dieva, visa laidēja (radītāja), visa devēja un ņēmēja, augstākā padoma un cēloņa:

Nāc, Dieviņ, pats palīdzi Grūta darba padzīvot:

Tev, Dieviņ, spēks, varīte, Tev gudrais padomiņš. *LD 6933*

Augstāk dzied cīrulītis Aiz visiem putniņiem;

Dievam gudris padomiņš Par šo visu pasaulīt'. *LD 33648*

par Dievu kristietībā un latvju dainās

- **Vai Dievam ir iesākums?** Dievam nav ne iesākuma, ne gala, jo Dievs ir mūžīgs. */Īss katehisms, 1999/*

Dievs ir mūžīgs, un mūžīgs ir Dieva padoms

/Mārgers Grīns, 1998/ :

Dīvenš beja, Dīvs palika, Dīvam gudris padūmeņš:

Dīvs kūkam lopu deve Un vōrpiņu teirumā. *Tdz 54636,1*

- **Kur ir Dievs?** Dievs ir visur: debesīs, virs zemes un ikkatrā vietā. */Īss katehisms, 1999/*

Visur, tepat, līdzās: sētas vidū, pagalmā, liela ceļa maliņā, ceļmalīšu, vērmelīšu, vībotnīšu krūmiņā, aiz kalniņa lejiņā, pat zem pelēka akmentiņa. */Elza Kokare, 1995/*

par Dievu kristietībā un latvju dainās

- **Kāpēc mēs Dievu neredzam, ja Viņš ir visur? Mēs Dievu neredzam, jo Viņš ir Gars un Viņam nav miesas.**

/Īss katehisms, 1999/

Kur, Dieviņi, Tu stāvēji, Kad es Tevi neredzēju?

– Vidū sētas pagalmā, Vībotnīšu cerīnā. *LD 8050*

- **Vai Dievs mūs redz? Dievs redz mūs un visus mūsu darbus, dzird mūsu vārdus un zina visas mūsu domas.**

/Īss katehisms, 1999/

Meitas mala maltuvē, Dievs aiz durvīm klausījās,

Dievs aiz durvīm klausījās, Vai Dieviņu pieminēja. *LTdz 4257*

Ļaudis ēda, ļaudis dzēra, Dievs aiz loga klausījās;

Dievs aiz loga klausījās, Vai Dieviņu pieminēja;

Vai Dieviņu pieminēja Par maizītes devumiņu. *LD 1440,3v*

par Dievu kristietībā un latvju dainās

- **Ko nozīmē – ticēt?** «*Ticēt – nozīmē par patiesību atzīt visu, ko Dievs ir atklājis.*» /*Īss katehisms, 1999/*

Latviešu īpatnējā pieeja Dievam izpaužas dainās, kur vārds **ticēt** reliģiskā nozīmē gandrīz nemaz nav lietots. Dainu izteiksme un dainās ietvertie prātojumi atklāj, ka latvietis Dievu ir atskārtis jeb samanījis sev apkārt visā dzīvē: sevī, citos ļaudīs, dzīvā un nedzīvā dabā.

Bailes no Dieva latviešiem svešas, jo Dievs ir sargs un ceļa biedrs /*Mārgers Grīns un Māra Grīna, 1992/*:

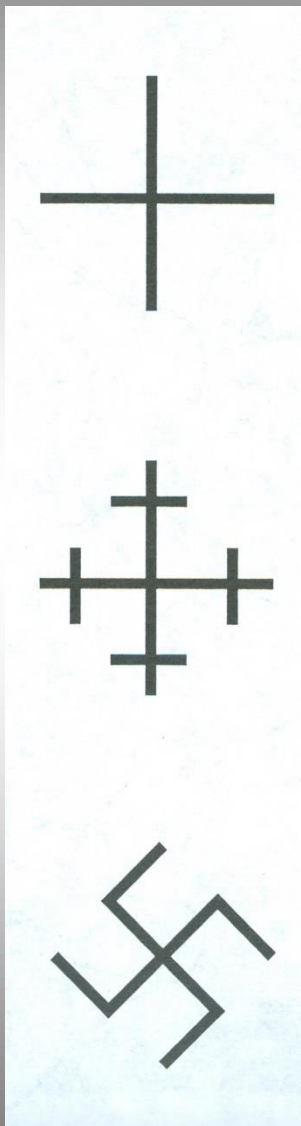
Lād man' ļaudis, bur man' ļaudis, Nevar mani izpostīt:

Dieviņš taisa zelta sētu Apkārt manu augumiņu. LD 33680

Tumss laukā, tumss laukā, Kur bij ņemt ceļa draugu?

Dievs bij man ceļa draugs, Laime ceļa rādītāja. LD 33698

par Dievu kristietībā un latvju dainās

- Latviešu tēlotājā rakstā **Dieva** zīme ir **krusts** ar vienāda garuma staru krustojumu. Krustam ir sarga, glābiņa, svētības nesēja nozīme.

Tautas dēli krustu meta ar tērauda zobentiņņu;

Gauži raud mūs' māsīņa, caur tēraudu staigādama. LD 18820

- **Māras krusts** pēc apveida ir tautā pazīstamais krustukrusts, saglabājis savus nosaukumus arī pēc satura un lietošanas veida – ugunskrusts.

Paēduši, padzēruši, pateiciet Dieviņam!

Dieva galds, Māras maize, mūsu pašu sūra vara. LD 1479

- **Laimas krusts** ir visās indoeiropiešu tautās pazīstamā svastika, kuras nozīme ir: laime, laimīga izdošanās. Laimas krusts atrodams uz sagšām, villainēm, jostām, cimdiem.

Kur, Laimiņa, Tu sēdēsi, kad es iešu tautiņās?

– Tai pašā kumeļā, villainītes ieloknē.

LD 17838

/Mārgers Grīns, 1998/

par Dievu kristietībā un latvju dainās

*Ej, Laimīte, tu pa priekšu,
Nes rokā uguntiņ':
Lai es redzu to celiņu,
Kur aizgāja ļaunā diena.*

◀ Katoļu jaunieta Bōrbala (Abrenes apr., 20.gs. 30-tie g.) izšuj sienassegu ar Laimu un Laimas krustu. "SINGER", ŠUJ

Jaunākos laikos Laimas krustam ieviesies nepareizs nosaukums «ugunskrusts».

Šis apzīmējums stāv pretrunā vārda «svastika» nozīmei.

/Mārgers Grīns un Māra Grīna, 1992/

par **Dvēseli** kristietībā un latvju dainās

- **Kas ir cilvēka dvēsele?** Cilvēka dvēsele ir nemirstīgs gars, apdāvināts ar prātu un brīvu gribu. */Īss katehisms, 1999/*

Dvēsele ir cilvēka dievīgā daļa. No Dieva debesīm kā zvaigzne tā iekrīt līgavas klēpī, lai iedzimtu vielā, dzīvotu Šajā Pasaulē un pēcāk pieredzējumu un pārdzīvojumu bagāta atkal atgrieztos, no kurienes nākusi. */Brastiņu Ernests, 1932/*

Spoža zvaigzne notecēja Pie līgavas namdurvīm:

Tā nebija spoža zvaigzne, Tā bērniņa Dvēselīte. *LD 1127*

No debesu nosalaižu Ar sudraba virvītēm

Mīļas Māras šūpuli, Māmuliņas klēpīti. *LD 1156, 1*

Kā zīlīte piesaķēru Pie Dieviņa kamanām:

Ar Dieviņu ielīgoju Dvēselīšu namiņā. *LD 27599,1*

par **Dvēseli** kristietībā un latvju dainās

Cilvēka pieredze un pārdzīvojums būs nepilnīgs, ja viņš būs piedzīvojis tikai labas dienas vien. Dainas māca neatsacīties no Mūža dienām Zemes virsū, kādas tās arī būtu, un censties dzīvot tā, lai **Dvēsele** iegūtu dziļus un saderīgus pārdzīvojumus. */Brastiņu Ernests, 1932/ Ciešanas un nelaimes tikpat nepieciešamas mūsu **Dvēselei**, kā prieks un laime. /Brastiņu Ernests, 1991/*

Divas dienas Mūžiņā: Viena laba, otra ļauna.

I labo, i ļauno, Abas divas jādzīvo. *F 1178, 396*

Nav vienalga, kā cilvēks dzīvo Šai Saulē, jo, nepareizi dzīvojot, veidojas aplama Viņsaules dzīve un samaitā to uz mūžīgiem laikiem. Ar nelabumu aptraipītai, Dvēseles atgriešanās pie Dieva ir apgrūtināta. */Mārgers Grīns, 1998/*

par **Dvēseli** kristietībā un latvju dainās

- **Vai cilvēka dvēsele mirst?** Cilvēka dvēsele nekad nemirst, – tā ir viena no svarīgākajām kristīgās ticības patiesībām. */Īss katehisms, 1999/*

Latviešu dievestība uzskata, ka katram cilvēkam sava Dieva dotā **Dvēsele ir mūžīga.** */Mārgers Grīns, 1998/*

Dvēseles atnāk Šajā Saulē, iemiesojas te augumos, dzīvo Zemes mūžu. Mūžs iesākas Šajā Saulē un turpinās Viņā Saulē. */Brastiņu Ernests, 1932/*

Divējāda Saule tek, Tek kalnā, tek lejā:

Divējāds mans Mūžiņš Ar to vienu Dvēselīti. *LD 27271*

Šai Saulē, Šai Zemē, Viesiem vien padzīvoju;

Viņa Saule, Viņa Zeme Tā visam Mūžiņam. *LD 27760*

par **Dvēseli** kristietībā un latvju dainās

- **Kas notiek ar cilvēka dvēseli pēc nāves?** Cilvēka dvēsele pēc nāves tūlīt stājas Dieva tiesas priekšā.

/Īss katehisms, 1999/

Latviešu dievestības uztverē **Dvēsele mūža galā aiziet atpakaļ pie Dieva**, nevis pāriet citā augumā. */Mārgers Grīns, 1998/*

Māci mani, māmuliņa, Jele vienu Dievadziesmu,
Ko dziedās Dvēselīte, Dieva duru dagājusi. *LD 16*

Vedat mani dziedādami, Nevedat raudādami,
Lai iet mana Dvēselīte Pie Dieviņa dziedādama. *LD 27614*

Nevajaga Dvēselei Trepju kāpt debesīs:

Mīļš Dieviņš trepes cēla, Dvēselīšu gaidīdams. *LD 27609*

par dzīvošanas tikumiem kristietībā un latvju dainās

- **Tev nebūs citus Dievus turēt līdzās man!** *Pirmais*
Dieva bauslis mums pavēl godināt tikai vienu patieso Dievu, debesu un Zemes Radītāju. Ar pirmo bausli Dievs mums aizliedz kalpot *elkiem*, ticēt sapņiem, gaišreģiem, pūšlotājiem, burvībām. */Īss katehisms, 1999/*

Būt dievbijīgam aicina arī Dainas. Dieva bijāšana izpaužas godbijībā pret visu labo un tikumīgo, kā arī Dieva iestādīto tikumisko likumu ievērošanā. Ļaunums un pārestības, ko nodara citiem, pa lielākai daļai atmaksājas, jau dzīvojot Šajā Saulē, taču tur – Viņā Saulē – ļauno darbu sekas atriebjoties vēl stiprāk.

Dievbijība ir tikums, kuru apzinīgi piekopj tikai cilvēks, ar to atšķirdamies nost no kustoņiem. */Brastiņu Ernests, 1932/*

par dzīvošanas tikumiem kristietībā un latvju dainās

- **Tev būs svēto dienu svētīt.** *Trešajā* bauslī Dievs mums pavēl svētīt svētdienu un aizliedz svētdienās strādāt grūtus darbus. */Īss katehisms, 1999/*

Katras darba nedēļas beigās ir viena tīra jeb balta diena – **svētdiena**, kas no Dieva nolikta atpūtai un izpriecai. */Brastiņu Ernests, 1932/* Dainas liecina, ka jau svētdienas priekšvakars, ieviešoties kristīgai ticībai, Gregora kalendāra septiņdienu nedēļā – **sestdienas vakars** – pazīstams kā **svētvakars**.

Tec, Saulīte, drīz pie Dieva, Dod man svētu vakariņu;
Nikna mana sveša māte, Nedod svēta vakariņa. *LD 4399*

Dievs aizliedza bitītei Sarkano āboliņu;

Kam bitīte nesvinēja Svētas dienas launadziņu. *LD 30299*

par dzīvošanas tikumiem kristietībā un latvju dainās

- **Tev būs godāt savu tēvu un māti.** *Ceturtajā* bauslī Dievs pavēl bērniem savus vecākus godināt, mīlēt un tiem paklausīt. Bērni godā savus vecākus, kad viņus mīl, viņiem paklausa (kad viņi māca labu), vecumdienās viņiem palīdz un viņus uztur. */Īss katehisms, 1999/*
Ai, bērniņi, ai, bērniņi, Klausāt tēvu, māmuliņu!
Mūžam Saule debesīs, Ne mūžam tēvs, māmiņa. *LD 3055*
- **Tev nebūs zagt.** *Septītais* Dieva bauslis aizliedz zagšanu un netaisnu tuvākā mantas paturēšanu. */Īss katehisms, 1999/*
Sargi, Dievs, manu bērnu No trijām nelaimēm:
No zagšanas, melošanas, No dzērāja tēva dēla. *LD 41204*
- **Tev nebūs nepatiesu liecību dot pret savu tuvāko.** *Astotais* Dieva bauslis aizliedz netaisnu liecību, melošanu, aprunāšanu un goda laupīšanu. Aprunāt ir bez vajadzības stāstīt citiem par tuvākā padarītiem ļauniem darbiem un vājībām. Godu laupīt ir par tuvāko stāstīt tādus ļaunus darbus, kurus viņš nav darījis. */Īss katehisms, 1999/*
Ej, bāliņ, taisnu ceļu, Runā taisnu valodiņu,
Tad ij Dievs palīdzēs Taisnu ceļu nostaigāt. *LD 34199*

par dzīvošanas tikumiem kristietībā un latvju dainās

- **Tev būs Dievu, savu Kungu, mīlēt no visas savas sirds, no visas savas dvēseles, no visa sava prāta un no visa sava spēka. Tev būs savu tuvāko mīlēt kā sevi pašu. *Vislielākie Dieva baušļi kristietībā.* Dievu mēs mīlam visiem spēkiem, kad labprāt pildām Viņa baušļus.**

Mūsu tuvākais ir ikviens cilvēks vai draugs, vai ienaidnieks. Tuvāko mēs mīlam kā sevi pašu, kad citiem darām to, ko gribam, lai citi mums darītu; un citiem nedarām to, ko negribam, lai citi mums darītu.

/Īss katehisms, 1999/

Dievam devu labu rītu, Dievam labu vakariņu,

Dievpalīgu i gribēju, Kur iedamis, tecēdamis. *LD 3031*

Dainas brīdina – kas otram kaitē, tas pats labu neredz:

Skauģis man kapu raka Diža ceļa maliņā.

Pats, skauģīti, iekritīsi, Tumšu nakti staigādams. *LD 9132*

Dar', bāliņ, ļautiņiem Kā Saulīte visiem līdz,

Līdz šam, līdz tam, Līdz savam naidniekam. *LD 34181*

par dzīvošanas tikumiem kristietībā un latvju dainās

- Cieši blakām **mīlestībai** mūsu tautasdziesmās turas **saderība**. Pēc savas nozīmes tas ir visplašāk tverošais tikums, jo saista kopā apzinīgi to, ko uz jūtām balstītā mīlestība neiespēj. Mīlestības uzdevums ir kārtot attiecības tuvinieku un radu starpā, bet saderībai jāpanāk saticība ar svešiniekiem. */Brastiņu Ernests, 1996/*
Saderībai jākopj savstarpīga piekāpība un atsacīšanās no pašlabumiem vispārības dēļ. */Brastiņu Ernests, 1932/*
- Salīdzinot ar gaismu, **gudrība** izrādās spožāka, jo dienai seko nakts, bet gudrību nespēj pieveikt ļaunums. (Gudr 7; 29-30)

Bez **gudrības** paliktu nesaprasti un nepiepildīti visi pārējie labie tikumi, tamdēļ gudrība jāuzlūko par pašu *pirmo tikumu*. Negudrā prātā tikumi var pārvērsties ačgārnībās un pat netikumos. */Brastiņu Ernests, 1932/*

Ja, Dieviņ, mantu dodī, Dodi gudru padomiņu:

Manta vien maz der lieti, Ja nav gudra padomiņa. *LTdz 17678*

Protošam, mākošam, Tam turēt tēva zemi;

Neprašam, nemākuļam Otra durvis virināt. *LD 3815*

par dzīvošanas tikumiem kristietībā un latvju dainās

- **Esi labs** – tāds ir dainās izteiktais *dzīvošanas pamattikums*, jo, visiem labiem esot, ļaužu ļaunumam vairs dzīvē nevarētu būt vietas – tā ir skaidra un gudra atziņa. Labuma jēdzienā ietilpst pareiza izturēšanās pret sevi pašu, pret ļaudīm un Dievu. Labums tiek turēts par augstāko sasniedzamo mērķi kā mārīgās, tā dvēselīgās vērtībās, labuma aizbildnis un devējs ir pats Dievs. Cilvēkus, kas visvairāk bija iekrājušies lietišķos un garīgos labumus, senāk dēvēja par *labiešiem*, kas nozīmēja to pašu, ko *aristokrāts* savā pirmnozīmē.

/Brastiņu Ernests, 1932/

Visur man Saule spīd, Kad Saulīte uzlēkuse;

Visur man labi ļaudis, Kad es pate laba biju. F. 387,

par dzīvošanas tikumiem kristietībā un latvju dainās

- [...] visos laikos pastāvējušas prātnieciskas morāles, kas raudzījušās uz prieku jeb līksmi kā uz dzīves galveno mērķi. Bēdas un sirdēsti nobeidz cilvēku, tas ir galvenais bēdu ļaunums. Labākais paņēmiens bēdu remdēšanai no laika gala latviešos bijusi *dziesma*. Priecīgā dzīvošanā, roku rokā ar pārējiem tikumiem meklējams latvieša dzīves pareizais ritms. Priecīgi dzīvot tas apņemas paša Dieva priekšā un priecīgs mirst.

/Brastiņu Ernests, 1996/

Kas piebira man raudot, Kas, bēdīgi dzīvojot?

Ļaudis smēja, man raudot, Dievs – bēdīgi dzīvojot. *LD 111*

Jo tie ļaudis daudz runāja, Jo es nieka nebēdāju;

Dzīvoj', Dievu pielūgdama, Zemē kāju piesperdama.

LD 8476

par darba tikumu kristietībā un latvju dainās

- Cilvēks ir radošs, jo ir radīts pēc Dieva attēla un līdzības. Cilvēkam ir prāts, brīvība un griba, viņš spēj pazīt un spēj veidot. *Radošais impulss ir cieši saistīts ar dāvanu, kuru saņemam no Dieva, šī dāvana ir laiks, neparasti delikāts veidojums un ātri gaistošs.* Laiks mūsu rīcībā ir tikai mirkli. Mums ir šis laiks, kaut ko mēs varam izdarīt tikai šajā laikā, mēs neko vairs nespējam veikt iztecējušajā (aizgājušajā). ***Laiks, kas mums vēl ir priekšā, mums nepieder un mēs nezinām, vai tajā vēl varēsim kaut ko veidot.*** Mums pastāv trīs iespējas:
  - 1) laiku varam izmantot, lai darītu labu; 2) laiku varam izmantot, lai darītu ļaunu (ļauno darbu darīšanā arīdzan ir ietverts cilvēka radošais spēks); 3) laiku var neizmantot.

/Eduards Staniēks, 2000/

par darba tikumu kristietībā un latvju dainās

- Jaunajā Derībā Mateja evaņģēlijā (25; 14-30) un Lūkas evaņģēlijā (19; 11-28) lasām par slinkumu līdzībā par uzticētajiem talantiem¹ (podiem), ko kungs izdalījis kalpiem **katram pēc viņa spējām**, lai viņi pelnītos. Kalps, kas ir baidījies un savu talantu apracis (noglabājis) zemē, tiek sodīts par kūtrumu. Kungs liek atņemt viņam uzticēto talantu (podu) un atdot tam, kas ir izmantojis savu laiku un savu radošo spēku: katram, kam ir (respektīvi, kas ir pratis talantu likt lietā), – dos, bet kam nav (respektīvi, kas nav pacenties to izmantot), atņems arī to, kas tam ir.

---

¹ Talants – centners sudraba.

par darba tikumu kristietībā un latvju dainās

- "*Ora et labora*"² – ir benediktīniešu ordeņa (529) dibinātāja Svētā Benedikta regula. Dievkalpojums un darbs nosaka šīs kopienas dzīvi: **pirmajā** vietā ir **dievkalpojums** un stundu lūgšana, **otrajā** vietā ir **darbs** – vispirms roku darbs, vēlāk arī garīgā darbība. Lūgšana spēj veikt daudzas lietas, tā spēj arī neiespējamo. Lūgšanai piemīt liels spēks, un tā ir kā lifts pie Dieva. Bet skumjas ir nekristīga lieta. Ja cilvēks ir skumjš, viņš zaudē prieku darbā.

/Starpkonfesionāls laikraksts "Pērle", 2000/

---

² *Latīniski* – "Lūdzies un strādā".

Latvietis **lūdz Dievu** visās viņa izpausmes un darbības jomās, ne tikai Dievu – Debesstēvu – kā augstāko garīgo jēdzienu un padomu, bet arī Dieva materiālo īpašību un izpausmi **Māru** un Dieva lēmēja īpašību un izpausmi **Laimu**.

/Mārgers Grīns, 1998/

Rītiņā celdamās Pirmāk Dievu pieminēju;

Dieviņš man palīdzēja Šai visā dieniņā.

LD 3032

par darba tikumu kristietībā un latvju dainās

- Neko citu latvietis nav pielūdzis: ne Sauli, ne Pērkonu, nedz citus kādus teiksmu tēlus. Nostāsts par Pērkona, Pikola un Potrimpa pielūgšanu ir pilnīgs jaunlaiku izdomājums, kas ieviesies pie mums, kad dainas vēl nebija sakrātas. */Brastiņu Ernests, 1932/*

Lyudzu Dīva, lyudzu Laīmis, Oba divi ļeidza lyudzu:
Nu Dīveņa veseleibas, Nu Laīmeņas loba myuža. *LD 25753*

Ganu meita Dievu lūdza, Pa vārtiem izdzīdama:
Palīdz', Dieviņ, šo dieniņu, Palīdz visu vasariņu. *LD 28857*

Arājiņš Dievu lūdza, Kuru vagu nodzīdams:
Audzē, Dievs, rudzus, miežus Lielajā tīrumā. *LTdz 1625*

Dievu lūdzu dzīvodama, Ne bagātu bāleliņu:
Dieviņš man palīdzēja, Ne bagāti bāleliņi. *LTdz 17545*

par darba tikumu kristietībā un latvju dainās

- **Dievpalīga** vēlēšana citiem un lūgšana sev ir garīgo vērtību pamatu pamats, kas izraisās no Dieva atskārsmes. Apzinoties Dievu kā augstāko varenību un lielāko spēku, cilvēks vēlas viņu sev palīgā vienmēr un visur.
/Mārgers Grīns, 1998/

Ganiņš gana ceļmalā, Dievpalīgu gaidīdams.

Garām brauca augsti kungi, Tie nedeva dievpalīga.

LD 29557, 190f

Tiņšam dzinu svētu rītu Diža ceļa maliņā:

Dieviņš gāja, Māra brauca, Abi deva dievpalīgu. *Ltdz. 7726*

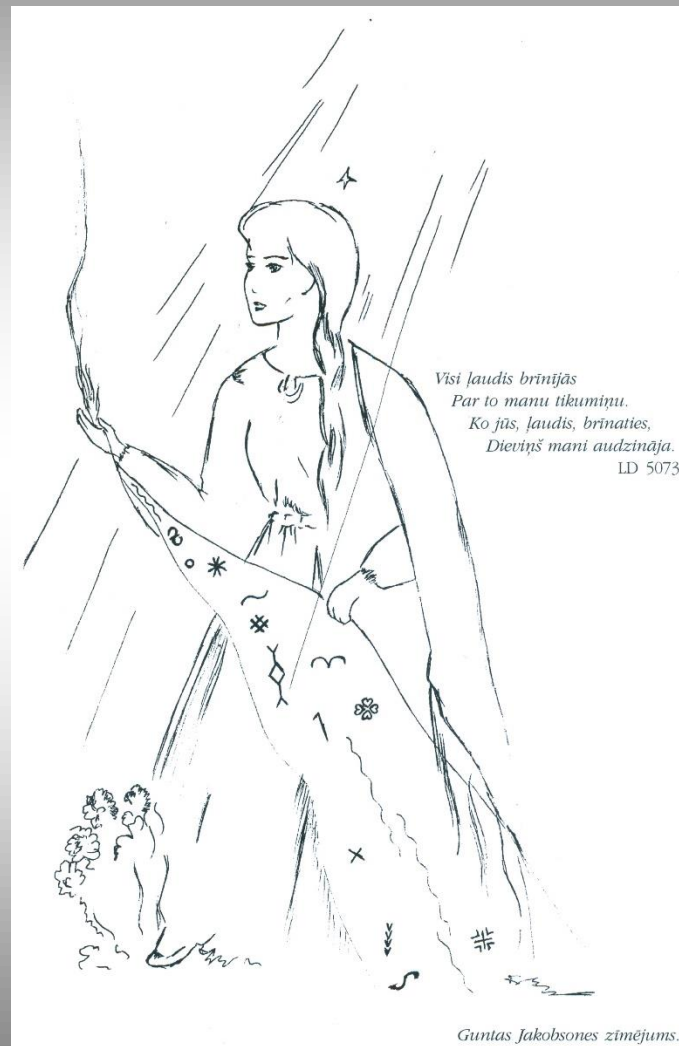
Ej, māsiņa, tu pie kalpa, Ja tev kalps gadījās:

Dieviņš pats kalpiem gāja, Mīļa Māra kalponēm. *LD 11776*

par darba tikumu kristietībā un latvju dainās

Tautas dziesmu valodā **tikums** tā morālajā nozīmē ir gandrīz bez izņēmuma tikai – **darba tikums**. Darbs rada un arī veido visas citas morālās normas, kas dainu valodā gan nav apzīmētas ar vārdu – **tikums**, bet būtībā nav nekas cits kā darba tikuma sekas vai rezultāts. Darbā cilvēkam formējas *goda* sajēgums, darbā cilvēks pieaug *gudrībā*, darbā veidojas citi dzīvošanas tikumi.

/Jānis Alberts Jansons, 1973/

par darba tikumu kristietībā un latvju dainās

- Ar Dievu un Dievā latviešu zemnieks ir **dzīvojis** un **strādājis**, kas tautasdziesmu traktējumā bieži ir **viens un tas pats**, senais latvietis ar šiem vārdiem ir sapratis vienu un to pašu:

Paldies devu Dieviņam, Tas darbiņš nodzīvots;

Dieviņ, līdzī rociņām, Citu darbu padzīvot. *LD 6935*

Paldies saku Dieviņam, Tas darbiņš padarīts;

Citu jaunu iesākdami, Lūgsim Dieva palīgā. *LD 6936, 1*

Darbs visu sasniegumu pamats, arī – prieka. Darbs ir dzīve, un darba prieks ir **dzīvesprieks**. Šai priekā ir optimisma dziļākā sakne, kas baro to un uztur kā vienu no visbrīnišķīgākajām dzīves varām. */Jānis Alberts Jansons, 1973/*

par darba tikumu kristietībā un latvju dainās

- Latviešu dievestībā cilvēks apzinās, ka viss ir Dieva laists un viss nāk no Dieva. Tajā pašā laikā viņš arī zina, ka bez **paša** darba un pūlēm nekas nav sasniedzams un iegūstams. Lai iecerēto gūtu, ir vajadzīgs laiks, pacietība un neatlaidīgs darbs. */Jānis Alberts Jansons, 1973/*

Vai, Dieviņi, vai, Dieviņi, Ka tu man nepalīdzi!

– Celies agri, gulsties vēlu, Es tev gribu palīdzēt! *LD 6689*

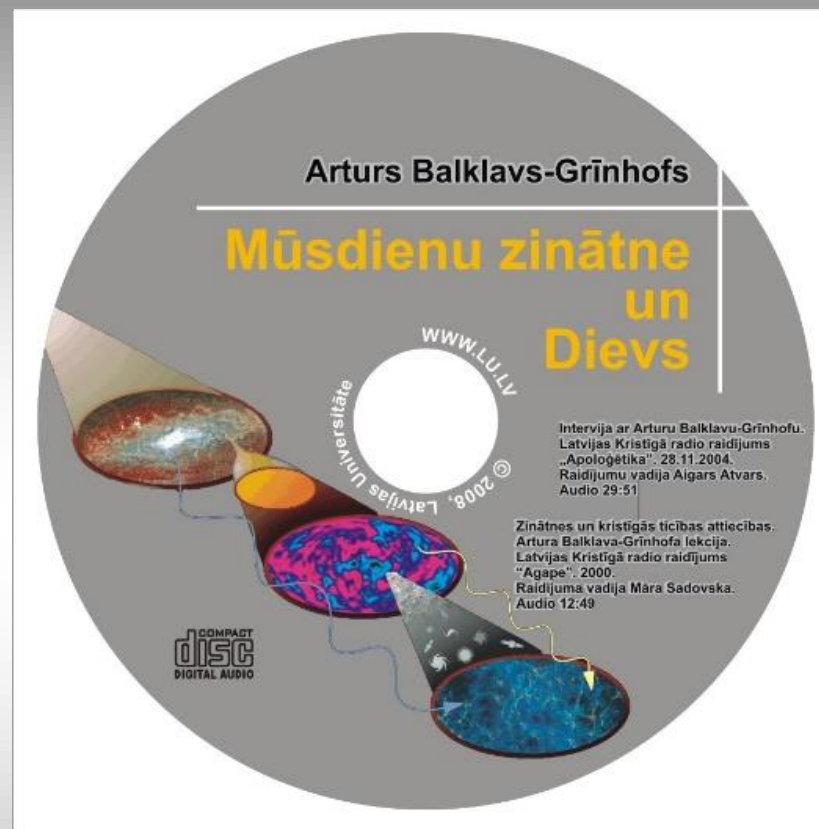
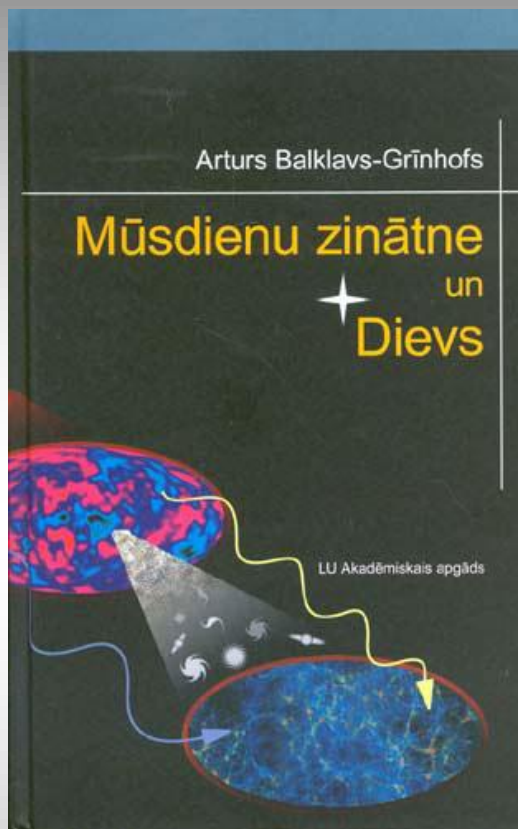
Var man' ļaudis aprunāt, Nevar manis pabarot;

Sava roka, sava kāja, Tā galviņu pabaroja. *LD 9027*

Dievs man deva, Dievs man deva, Dievs rokā neiedeva:

Dievs man deva pa soļam, Pa solīša galiņam. *LD 1293*

Mūsdienu zinātne un Dievs

LU Akadēmiskais apgāds, 2008, 144 lpp., pielikumā CD

No Dr.habil.phys. Jura Tamberga ievadapceres: Te viņš [A.Balklavs] izdara fundamentālu, pat paradoksālu secinājumu: Latvija ir kristīga zeme un latvieši – iedzimti kristīga tauta. Šī atziņa, kurai, iespējams, daži konservatīvie teologi nepiekritīs, tiek pamatota ar pētījumiem par paralēlēm starp senlatviešu pasaules uztveres, dzīvesziņas un mitoloģijas īpatnībām, no vienas puses, un kristīgās ticības pamatvērtībām, no otras.

Mūsdienu zinātne un Dievs

- **Dievs** ir jēdziens, kurš *jāuzskata* par centrālo, par visnozīmīgāko jēdzienu cilvēka jēdzienu un priekšstatu sistēmā. **Zinātniski** Dievu, cenšoties izzināt un izprast visa pastāvošā būtību un jēgu, var definēt kā *transcendentu informatīvu un enerģētisku singularitāti*. Diemžēl šī jēdziena reālais saturs līdz ar to saistās ar dziļu *noslēpumu*, kuru līdz galam atminēt, vismaz pašreiz mūsu rīcībā uzkrāto zināšanu apjēgā, var izrādīties nekad nebūs lemts, jo šajā ziņā, t.i., Dieva apzināšanā un izpratnē sastopamies ar situāciju, ko var salīdzināt ar centieniem izmērīt bezgalību ar kaut kādu galīgu mēru (mūsu saprāts!).

Arturs Balklavs-Grīnhofs, 2008

Mūsdienu zinātne un Dievs

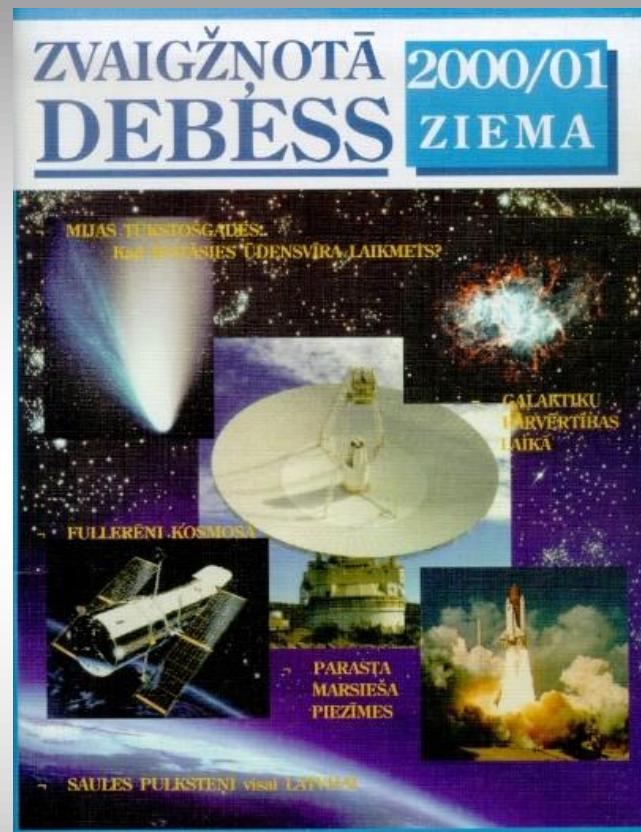
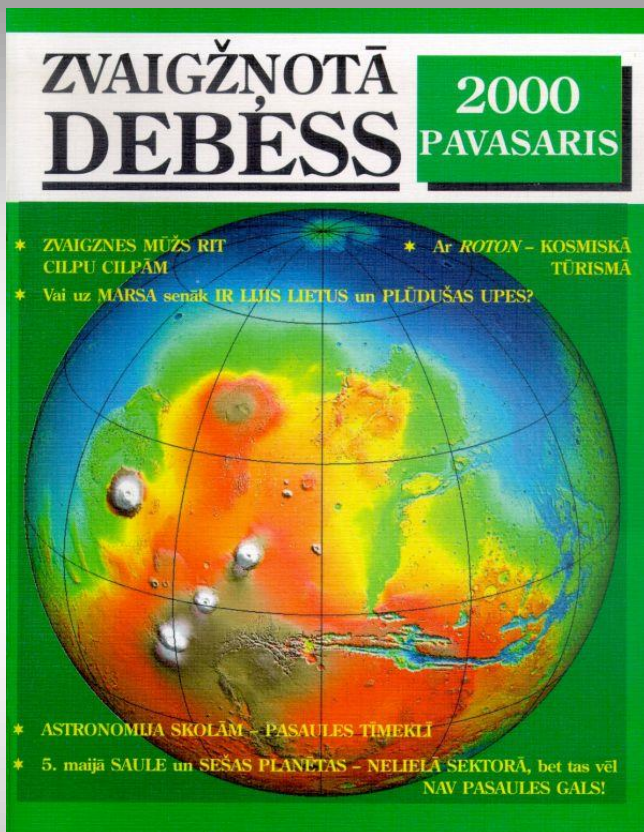
- **Pasaules gara jeb Dieva atzīšana vai neatzīšana** tāpat kā *lielā* filozofijas jautājuma par to, kas ir primārs – matērija vai gars, risinājums ir jebkuras personas *izvēles, ticības vai pārlicības akts*.
- Mūsdienu **zinātne**, izmantojot galvenokārt induktīvo metodi, t.i., ejot no atsevišķā uz vispārīgo, var visai pilnīgi *aprakstīt* un *izskaidrot* materiālo pasauli un nonāk pie **Dieva** kā savu pētījumu *gala punkta*, uz netiešiem pierādījumiem un pamatojumiem pasludinot vai nenoliedzot tā objektīvu eksistenci, jautājumu par Dieva īpašībām, resp., *kāds Dievs ir?*, kā arī jautājumu par visa pastāvošā **jēgu** atstājot **relīģiju** kompetencē, kuras pasaules skaidrojumos savukārt izmanto galvenokārt deduktīvo metodi, izejot no Dieva kā no visa pastāvošā *sākuma punkta* .

KRISTĪTĪBA un LATVISKĀ DIEVESTĪBA

Vēres:

- [1] Moza atsaceibu grāmata. – VI. Lōča izdevnīceiba *Daugavpilī*, 1943.
- [2] Jaunā Derība un Psalmi. – *Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas Konsistorija*, Rīga, 1988.
- [3] Īss katehisms. – Sakopojis Dek. A. *Piebalgs. Rīgas Metropolijas kūrija*, 1999.
- [4] *Stanieks, Eduards*. Tikumi un netikumi. – *Izdevniecība “Vārds”*, 2000.
- [5] *Brastiņu Ernests*. Dievturu Cerokslis jeb Teoforu Katķisms tas ir senlatviešu dievestības apcerējums. – *Latvijas Dievturu sadraudzes izdevums*, Rīga, “Grāmatu Draugs”, 1932.
- [6] *Brastiņu Ernests*. Dievturu bedības. – “Mūža godi”, Rīga, *Latvijas Universitāte*, 1991.
- [7] *Brastiņu Ernests*. “Latvju tikumu dziesmas”. – “Zvaigzne ABC”, 1996.
- [8] *Grīns, Margērs*. Latviešu senā dievestība un tās atjaunojums – dievturība. *Māra*, 1998.
- [9] *Grīns, Margērs un Grīna, Māra*. Latviešu gads, gadskārta un godi. – Rīga, “Everest”, 1992.
- [10] *Pērkonu Auseklis*. Latvju dievestība un tās saknes eiroindiešu senreliģijā. – “Dievturu Vēstnesis”, Nr.14, 11992.
- [11] Darba vara lielu dara. Tautas dziesmu izlase prof. *Jāņa Alberta Jansona* sakārtojumā. – Rīga, “Liesma”, 1973.
- [12] Nāc, Dieviņ, līdz ar mani: Tautasdziesmas par Dievu sakārtojusi *Elza Kokare*. – Rīga, “Zinātne”, 1995.
- [13] <http://www.dainuskapis.lv/>
- [14] *Balklavs-Grīnhofs, Arturs*. Mūsdienu zinātne un Dievs. – *LU Akadēmiskais apgāds*, 2008.

KRISTĪTĪBA un LATVISKĀ DIEVESTĪBA

Paldies, ka uzklausījāt!